



Scherpenheuvel-Zichem

Archeologienota 2018J47 – 2018J48 Programma van Maatregelen

Kim

Aluwé

Pieter

Laloo

Project:
Scherpenheuvel-Zichem

Opdrachtgever:
VLM Vlaamse Landmaatschappij
Gulden-Vlieslaan 72
1060 Brussel (Sint-Gillis)

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Kim Aluwé, Pieter LALOO

© 2018 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba

Inhoudstafel

Colofon.....	i
Inhoudstafel	ii
Inleiding.....	iii
Programma van maatregelen	1
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	1
■ De volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	1
■ Aan- of Afwezigheid van archeologische site.	1
■ Impactbepaling	1
■ Waardering archeologische site	2
■ Concretisering maatregelen	3
Bijlage	5

Inleiding

De initiatiefnemer plant de aanleg van een dijk en een smalle fietsersbrug over de Demer te Scherpenheuvel-Zichem.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt drempelwaarden opgenomen in het Onroerendergoeddecreet [perceeloppervlak >3000m²]. Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek op te maken met advies naar eventueel uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

Programma van maatregelen

1.1 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1.1 De volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek, die het onderwerp vormen van de huidige archeologienota. Volgend uit dit onderzoek wordt het archeologisch potentieel binnen dit projectgebied laag ingeschat, door de aardkundige informatie omtrent de genese, bewaring en landschappelijke context van het projectgebied. Daarom is verder archeologisch vooronderzoek niet noodzakelijk.

1.1.2 Aan- of Afwezigheid van archeologische site.

Op basis van beide uitgevoerde onderzoeksfasen is het vooralsnog onmogelijk om een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische resten binnen het projectgebied.

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat binnen de ruimere Demervallei archeologische vondsten en sites gekend zijn vanaf de prehistorie. Deze worden verwacht op goed bewaarde (begraven) loopniveaus in de alluviale of oudere afzettingen. In de middeleeuwen ontwikkelt zich de stad Zichem ten zuiden van het projectgebied. In de nabijheid van het projectgebied op de oever van de Demer wordt de Hollandse poort gesitueerd.

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat het projectgebied is opgebouwd in holocene kleiige alluvia, afkomstig van de Demer. Tevens bleek ook tijdens het onderzoek dat een aanzienlijk deel van het projectgebied reeds is verstoord. Vermoedelijk vond deze verstoring zijn oorsprong in de aanleg van het pompstation in het projectgebied en/of het dijklichaam op het zuidelijke tracé. Ook bleek dat het projectgebied oorspronkelijk waarschijnlijk relatief nat was en de huidige toestand het resultaat is van een antropogene drainage. Volgend uit beide onderzoeksfasen wordt het potentieel tot kennisvermeerdering door verder onderzoeksfasen als laag ingeschat.

1.1.3 Impactbepaling

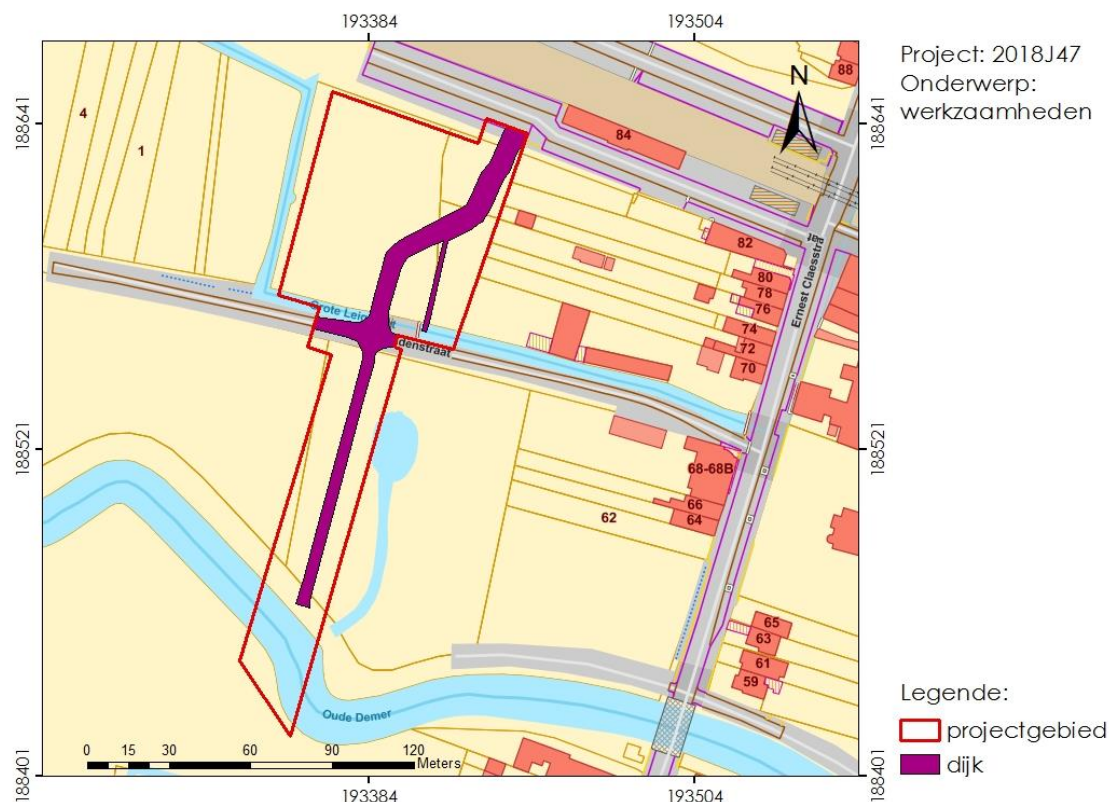
In Zichem wordt de lokale geschiedenis herdacht middels een erfgoedwandeling waarbij interessante locaties, gebouwen en hun verhaal met elkaar worden verbonden. Om de historie van het station van Zichem te belichten, werd een projectgebied met een werkzone van ca. 10.000m² afgebakend. Tussen de Oude Demer en het station van Zichem zal over een lengte van ca. 200m een dijk aangelegd worden. De dijk tussen de Oude Demer en de Beemdenstraat is reeds aanwezig en wordt voorzien van een pad door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), alsook wordt een duiker en kopmuren voorzien in de bestaande Grote Leigracht. De Vlaamse Waterweg nv realiseert een veiligheidsdijk tussen de Beemdenstraat en het station van Zichem. Over de Oude Demer wordt door de VLM ook een nieuwe fietsers- en voetgangersbrug voorzien. Het betreft een smalle brug (1,6m breed), waarvoor aan elke oever uitgravingen noodzakelijk zijn van maximaal 4x2m in oppervlak en tot 1,4m diep.

Het pad tussen de Oude Demer en de Beemdenstraat wordt voorzien ter hoogte van de huidige dijk (+19,30m TAW) en is 4m breed. Bij de aanleg zal de bodem ca. 0,5m diep verstoord worden over een oppervlakte van ca. 500m².

De veiligheidsdijk ten noorden van de Beemdenstraat wordt voorzien op +19,30m TAW, i.e. het maaiveldpeil ter hoogte van het station. Dit betekent dat de veiligheidsdijk in ophoging (1,5-2m t.o.v. maaiveld) wordt gerealiseerd aan de Beemdenstraat en uitvlakt naar het station. De

voetafdruk van de dijk - waarvoor ca. 40cm teelaarde wordt afgegraven - is ca. 7m breed. De dijktaals zijn ca. 3m breed, de top van de dijk 4m (waarvan het pad zelf 3m) (fig.8-10). De oppervlakte van het lijntracé bedraagt ca. 700m².

Ten oosten van de veiligheidsdijk wordt een kleine gracht heraangelegd van ca. 2m breed, 0,5m diep over een oppervlakte van ca. 200m². Het toekomstig grachtniveau zal +17,30m TAW bedragen. Daar waar het grachtje zich ver van de veiligheidsdijk bevindt, in het zuiden van het grachttracé, is enkel het uitgraven van slib noodzakelijk. Ter hoogte van de aansluiting van het grachtje aan de veiligheidsdijk wordt over een beperkte afstand 0,50m verdiept. Eens de gracht parallel loopt met de veiligheidsdijk, wordt tot 2m verdiept om zowel het dijkniveau van +19,30m TAW als het grachtniveau van 17,30m te kunnen aanhouden. Het grachtje wordt in het zuiden aangesloten op de bestaande Grote Leirgracht.



Figuur 1: geplande werkzaamheden binnen het projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).

1.1.4 Waardering archeologische site

Op dit moment is onduidelijk of archeologische resten aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Er kan dus ook nog niet beargumenteerd worden of eventueel aanwezige resten behoudenswaardig zijn, hetzij *in-situ* door middel van planaanpassing, hetzij *ex-situ* door middel van archeologisch onderzoek, hetzij door een combinatie van beide. Gezien de landschappelijk context, die nader werd onderzocht tijdens het landschappelijk bodemonderzoek wordt het archeologisch potentieel als laag ingeschat. Met name door de ligging in de alluviale vlakte van de Oude Demer, het natte karakter van de bodem en de aanwezigheid van een omvangrijke verstoring in het projectgebied wordt het potentieel op archeologische kennisvermeerdering hier als laag ingeschat, zeker als dit tegenover de geplande bodemingrepen wordt geplaatst.

1.1.5 Concretisering maatregelen

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek wordt geen verdere onderzoeksfase voorgesteld en wordt bijgevolg de vrijgave geadviseerd. Uit het landschappelijk bodemonderzoek bleek (zoals in detail staat beschreven in het Verslag van Resultaten en bovenstaande onderdelen) dat het potentieel op archeologische kennisvermeerdering als **zeer laag wordt ingeschat**, zowel voor steentijd vondstenconcentraties als sporenconcentraties uit jongere periode. Hierbij komen ook de **beperkte ingrepen van de geplande werken**. Zowel in omvang, de oppervlakte van de geplande dijktracé, als in diepte, zijn de geplande bodemingrepen relatief beperkt. Verder archeologisch (voor)onderzoek zal binnen een kosten-baten redenering geen nuttige archeologische kennisvermeerdering opleveren.

Bijlage

Figurenlijst

Figuur 1: geplande werkzaamheden binnen het projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).....	2
---	---